

שמחת סיפור

רוצחים סדרתיים, מחלוקות עומק בחברה הישראלית, פוליטיקה, ספורט, מוזיקה, קולנוע והרבה היסטוריה: רק לפני חמש־שש שנים בקושי ידענו מה זה פודקאסט, והיום יש בישראל כבר יותר מ־800 פודקאסטים בנושאים שונים שמשודרים ברשת, והתופעה רק מתפשטת • מה אנחנו אוהבים לשמוע בהסכת שלנו, כמה עולה ליצור פודקאסט, איך יוצרים קהל מאזינים, והאם זה רווחי? שימו אוזניות ותשמעו • **סער גיט**

בחור"ל בנסיעות ארוכות", היא מספרת. "אבל בסגר רים התחלתי לעשות הליכות. אני גרה קרוב לטבע, הלכתי שעה כל יום ושמעתי פודקאסטים. בסגר עבדתי רתי לעבוד מהבית והרגשתי שאני חייבת התנתקות של שעה ביום. אני מאוד אוהבת היסטוריה, אז אלה הפודקאסטים שאני שומעת, יש להם גם אחוזי האזנה מאוד גבוהים. באתי לפני גבאי, מנהל הדיגיטל של הספרייה, ואמרתי לו: 'אנחנו צריכים פודקאסט'. בתחום ההיסטוריה, שבו יש עשרות פודקאסטים בישראל, נכנסנו לנישה שלא הייתה קיימת, של ארכיונים, אוספים, טיוטות, מכתבים, יומנים אישיים".

הקלטת פודקאסט היא לא עניין מסובך או יקר מדי, כפי שנבין גם בהמשך. אבל מי שרוצה לקחת את התחביב שלו צעד אחד קדימה ולהשתמש לשם כך באולפן מקצועי, צריך לקחת כמה דברים חשובים בחשבון. ליוני ירושלמי: "יש את הצד הטכני – צריך לברוק אולפנים, הצעות מחיר, שזה הקטע היותר פשוט אבל הוא חשוב, כי יש פערים בין האולפנים הרבה מאוד אולפנים מתמחרים את העבודה שלהם לפי שעות אולפן ושעות תיקונים, זה יכול לצאת הרבה מאוד כסף. כשאנחנו באנו לבחור אולפן היה ברור שקובעים מחיר גלובלי. שעת אולפן עולה בין 200 ל־250 שקל. בהתחלה זה לוקח יותר זמן, ואתה יכול למצוא את עצמך בארבע־חמש שעות הקלטה. אחר כך עושים תיקונים של עוד שעות־שלוש. אז הטיפ הראשון הוא לסגור מחיר גלובלי, אחרת זה יכול לצאת יקר מאוד".

אחרי ההקלטה מגיע שלב העריכה. "במקרה שלנו אנחנו משלבים גם מוזיקה ישראלית, אז יש עניינים מאוד מדויקים של מתי להכניס את המוזיקה, מתי להוריד, אתה בונה פה תוכנית בסופו של דבר, ואתה רוצה שהיא תהיה מאוד מהודקת ומדויקת", מסבירה ליוני ירושלמי. "אנחנו שומרים על פורמט של חצי שעה. זה דורש עריכה. אנחנו מאוד משקיעים בתוכן, ונתוני ההאזנה שלנו מעולים. בסוף, פודקאסט טוב זה תוכן. אי־אפשר לבלף בו. במקרה שלנו אנחנו עובד

ציאת חלופות לאסקפיום המוכר והמסורתי של הט' לוויזיה. מאז הפודקאסט הראשון בארץ, שעלה בשנת 2004, לקח לא מעט זמן להסכתים (המונח העברי לפודקאסט) להפוך לתופעה תרבותית. אבל כשזה כבר קרה – זה התפוצץ.

רוחם יפעת הוא מומחה ליצירת פודקאסטים, שערך לאחרונה ניתוח של הפודקאסטים בישראל. הנתונים שעולים מהמחקר שלו מלמדים על היקף ההתפשטות: אם בשנת 2014 היו בישראל 20 פודקאסטים, וב־2016 המספר הזה יותר מהכפיל את עצמו ל־49, ב־2019, לפני הקורונה, כבר עמדנו על 473 הסכתים. הזינוק מאז מרשים במיוחד: ב־2020 עלינו ל־778 פודקאסטים, ובמאוס 2021 כבר נחצה רף ה־800.

"בשנים הקרובות נראה המשך של הגידול", מס' ביר יפעת. "הסיבה הטריטוריאלי לך בשנה האחרונה זו הקורונה. זה התחיל ב־2017 עם הפודקאסטים של 'כאן', וזה היה כדור שלג שהתגלגל. התחילו להיות הרבה פודקאסטים טובים, אנשים שמעו על זה. הנתונים בעולם מראים שכשנבן אדם נכנס לפודקאסט, הוא נכנס בדרך כלל במקביל לעוד כמה. אם היה פודקאסט ששעשה רעש, המאזין נחשף למשהו מיוחד, חריג, ונוצר מעגל של חשיפה שמביא לך שאנשים רוצים ליצור תוכן בעצמם".

שנת הסגרים והבידודים הייתה כר פורה ליצירה, מהסיבות שכולנו הרגשנו על בשרנו: היא פינתה לנו הרבה מאוד זמן פנוי שלא היה שם קודם וגירתה אצל רבים מאיתנו את הרצון למצוא ריגושים חדשים בין ארבעה קירות, או במגבלת הקילומטר מהבית. כך קרה שגל הפודקאסטים העולמי הגיע לישראל באיחור מסוים, בחסות הנגיף.

כל אחד יכול

ורד ליוני ירושלמי, דוברת הספרייה הלאומית, מגי' שה את "הספרנים" – הפודקאסט החדש של הספרייה. "הייתי מאוינה ממש פעם באף פעם לפודקאסט, רק

לפני כמה שנים הוקדש נתח משי מעותי משיחות המסדרון במקומות העבודה לאירועי הפרק האחרון של הריאליטי התורן ששודר ערב קודם. כדי שלא לבהות בקיר במבוכה במהלך השיחות האלה נדרש הישראלי הממוצע לעקוב אחרי המשימות על הא, או המור' דחים בבית האח הגדול והמנות במאסטר שף. תוכן ניות הריאליטי עוד לא מראות סימני נסיגה, ועדיין מתקשות למלא את התפקיד הזה למרות היחלשות הרייטינג, אבל בשנה וחצי האחרונות נכנס למשב' צת הזאת שחקן חדש – הפודקאסטים.

הקורונה הביאה לחיינו את דיוני הזום שע' דיין מתקיימים ואת שגרת העבודה מהבית. ובזמן שהישראלים יוצאים משיחת ועידה מתישה בהש' תתפות מאה איש שהם לא מכירים כדי לשאוף קצת אוויר, רבים עושים את זה עם פודקאסט באוזניות. התחושה היא שכולם סביבנו שומעים פודקאסטים, מדברים על פודקאסטים ויוצרים פודקאסטים בעצמם – ואם אתם לא נמצאים באחת הקבוצות האלה, אתם מחמיצים משהו. לכל ישראלי שני בערך יש המל' צה על פודקאסט ש"אתה חייב לשמוע" על מלחמת העולם השנייה, או חברה שמקליטה עכשיו פודקאסט ביתי על האבולוציה של הדינוזאורים. לפי הערכות, בין מיליון לשני מיליון ישראלים וישראליות בכל הגילים מאזינים לפודקאסטים.

מנעד הנושאים רחב: היסטוריה, פוליטיקה, מוזיקה, קולנוע, ספורט – יש מספיק תחומי עניין לכולם וקהל הולך וגדל של ישראלים שצמא למידע מכל ה'אנרים בזמן ההליכה השבועית על חוף הים, שטיפת הכלים או הנסיעה הארוכה לארוחת החג. זו כבר מזמן לא זירה מסחרית של גופי התקשורת בלבד, שלכל אחד מהם יש פודקאסטים שהוא מציע דרך האינטרנט. תע' שיית הפודקאסטים מורגשת היטב בשטח, והגידול בכמות הפודקאסטים הישראלים מאז פרוץ הקורונה אקספוננציאלי ממש – ומבטא את הצורך העז במ' צת הזאת שחקן חדש – הפודקאסטים.

צילום: 707070

רוחם יפעת, מומחה ליצירת פודקאסטים: "אולי אחוז אחד מהפודקאסטים רווחי כרגע. אבל להרבה אנשים זה עוזר בצורה רוחבית. אנשים שעושים פודקאסטים על טכנולוגיה למשל מוזמנים לכל מיני תפקידים והרצאות, כי אתה מבטא מומחיות וידע"

שלי שמורק (מימין) וקרן סיאורדיה, בעלות הפודקאסט "בואי נדבר רצח". בין 3 ל-8 שעות מחקר לכל פרק, שעה של הקלטה, ועוד 2-3 שעות עריכה | צילום: מתוך האלבום המשפחתי

דיים עם מפיק מוזיקלי. אנחנו מקליטים 40-45 דקות ומתחילים לערוך את זה, להדק, להוציא דברים שקצת גלשנו בהם. הטיפ שלי הוא להיות נורא מדויק לאילו מאזינים אתה פונה, מה אתה רוצה להגיד ומה הייחוד של הפודקאסט שלך. מי שרוצה לעשות פודקאסט צריך שלושה דברים: לאהוב את זה, להשקיע ולגלות סבלנות. לוקח הרבה זמן לפתח קהילה של מאזינים." ווו בדיוק הנקודה. השכרת אולפן היא עניין שאפשר לוותר עליו, אבל מילת המפתח היא זמן. "העלות כמעט אפסית מבחינת הציוד", אומר יפעת. "אתה יכול להתחיל בציוד של כמה מאות שקלים, מקסימום כמה אלפים. ההשקעה הכי גדולה היא הזמן שאתה משקיע ליצירת התוכן. אני כבר כמה חודשים לא עושה פודקאסטים כי לא היה לי זמן. "לאחסן פודקאסט - כלומר שזה יהיה באוויר וזמין לכל העולם - זה יכול להיות בחינם, כמו באתר אנ'קור (Anchor), או בתשלום של 15-20 דולר בחודש, וכאן יש מגוון אפשרויות. זו עוד אחת מהסיבות לכך שרואים גידול כזה בכמות הפודקאסטים. זה מאוד זול ופשוט. אני מנהל את קבוצת הפודקאסטים הכי גדולה בארץ (הקבוצה נקראת "פודקאסטים - קהילה, המ' לצות, דיונים, חדשות - Podcasts Fans Israel" - ס"א), יש לנו גם כנס בקרוב, ביום הפודקאסט הבינלאומי. כל השאלות שם הן על ציוד טכני ועלויות, וזה החלק שהכי קל לפתור. אם אני אתן לך עכשיו הסבר של שעה, אתה תדע איך להקליט ולהעלות פודקאסט."

זה רווחי? כמה מהפודקאסטים באמת מצליחים להרוויח מזה כסף?
"אולי אחוז אחד. לרוב הגדול של הפודקאסטים, המסה הקריטית, זה בוודאות לא רווחי - כרגע. אבל למרות שזה לא רווחי באופן ישיר, הרבה אנשים, וגם לי, זה עוזר בצורה רוחנית. אנשים שעושים פודקאסט טים על טכנולוגיה מוזמנים לכל מיני תפקידים והרצאות, כי אתה מבסס מומחיות וידע. יש אולי עשרה או עשרים אנשים שעושים כסף מפרסומות שמשול"

בות בפודקאסט - וזה מכסה בקצת את עלות ההחזקה שלהם. חצי מהפודקאסטים שנוצרים בכלל לא ממשיכים מעבר לשבעה פרקים או מעבר לשנה, כי זה קשה לייצר תוכן טוב. קשה למשוך קהל." ואכן, מתוך כלל ההסכמים שעלו בעברית החל מ-2008, רק 57% המשיכו להוציא פרקים חדשים גם ב-2021. פודקאסט ישראלי ממוצע פעיל במשך 15 חודשים ומוציא 50 פרקים. 50 זה עדיין מספר מכובד: פודקאסטים רבים נעצרים בשלב הרבה יותר מוקדם. זה לא מונע מעוד ועוד ישראלים לקפוץ למים ולהגיש תוכניות. לא בשביל הכסף, כבר אמרנו - אלא כנראה בעיקר בשביל הנשמה. ויש כאמור גם כנסים. "הרבה אנשים מתייעצים על איך להקליט, מתי להקליט, איך לפנות למ' רואינים, חלק שואלים גם איך לעשות כסף", אומר יפעת. "היו כמה כנסים לאורך השנים, ועכשיו אני וד"ר כרמל וייסמן, פודקאטרית שפעילה מאוד בקבוצה, מארגנים כנס עצמאי של יוצרים ב-30.9 בבית אריאלה בתל אביב. בכנס נדבר על איך עושים פודקאסט אבל לא ברמה הטכנית, אלא במובן של איך מספרים סיפור, איך לוקחים רעיון והופכים אותו לפרק, איך מרתקים אנשים. זה כנס שלפני ארבע-חמש שנים לא יכול היה להתקיים."

פשיעה ופוליטיקה ישראלית

הסכת יכול לצאת לאוויר העולם בכל מיני צורות: כדיון פתוח בין שניים או שלושה אנשים על נושא מסוים, כפרק מתורגט, וכשילוב של השניים. "בואי נדבר רצח", הפודקאסט של קרן סיאורדיה ושלי שמורק, מציע שיחות סלון משעשעות על רוצחים סדרתיים ומקרי פשע. שתיהן יחסית ותיקות ב'אנדר': הן היו שם קצת לפני שהפודקאסט הפך ללהיט ישיר, ופני עכשיו נהנות מהפופולריות העולה שלו. "לפני חמש-שש שנים עברתי בתל-אביב וגרתי"

בחיפה", מספרת שמורק. "היה לי המון זמן לשרוף בנסיעות, וגיליתי את עולם הפודקאסטים, שעוד לא היה יותר מדי מוכר בארץ. גיליתי שיש פודקאסטים על פשע אמיתי, והתחלתי להאזין להם. עולם הפשע הוא תחום שקרן ואני התעסקנו בו הרבה שנים ביחד. קרן נחשפה לעולם הפסיכולוגיה בתיכון ובהמשך באקדמיה. זה היה תחביב. קנינו ספרים לפני עידן היוטיוב, והתחלנו ללמוד על רוצחים סדרתיים. די מהר הבנתי שהפודקאסטים שהאזנתי להם נשמעים קצת כמו השיחות שלנו, רק שמישהו הקליט אותן. אז מכאן ועד להקמה של פודקאסט משלנו הדרך הייתה כבר די ברורה."

סיאורדיה: "בן הזוג שלי מוזיקאי, כך שמבחינת הפן הטכני - ציוד הקלטה ועריכה - נעזרנו בן כשהתחלנו, התעשייה בארץ הייתה בחיתולים. רוב ההתחלה שלנו הייתה דרך ניסוי וטעייה: החל ממקום האחסון לפודקאסט ועד להגעה למאזינים רלוונטיים". שמורק: "בדרך-כלל יש כמה שעות מחקה, בין שלוש לשמונה, לכל פרק. ההקלטה עצמה לוקחת שעה, ואז יש עוד שעות-שלוש של עריכה, סנכרון וניקוי רעשים."

אתן מזהות עלייה בנתוני ההאזנות?

סיאורדיה: "בהחלט. כשהתחלנו הקהל העיקרי שלנו היה החברים והמכרים שלנו. ככל שגדלנו, נח' שפו אלינו אנשים שונים שהתעניינו בתחום. היינו הפודקאסט הראשון בארץ שעוסק בפשיעה. היום אנחנו עומדות על אלפי האזנות בימים הראשונים לשחרור פרק, ולפני כחודש חגגנו שני מיליון הורדות. אחת מהסיבות היא קבוצת הפייסבוק שלנו, שמתוכה הגיעו גם מאזינים חדשים. אנשים התחילו להכיר יותר את הקונספט של פודקאסט, התחום בעלייה באופן כללי, והעלייה אצלנו בשנה האחרונה חדה מאוד. השנה הכפלנו את כמות ההאזנות שהג' ענו אליהן בארבע השנים הראשונות. לדעתי אנחנו

המשך בעמ' 13 ←

רוד ליון-ירושלמי, דוברת הספרייה הלאומית, מגישת הפודקאסט "הספרנים" הרבה אולפנים מתמחרים את העבודה שלהם לפי שעות אולפן ושעות תיקונים, זה יכול לצאת הרבה מאוד כסף. עדיף לסגור מחיר גלובלי"

התכנים העיקריים של הפודקאסטים

היסטוריה	7.1%
כיתוח אישי	6.6%
עסקים ויזמות	6.6%
טכנולוגיה ומדע	6.3%
אקטואליה ופוליטיקה	6.3%
יהדות	6%
ספורט	5.7%
כלכלה	5.7%
חינוך	4.2%
אחרים (רפואה, ילדים, ספרים, קולנוע וטלוויזיה ועוד)	40.5%

*נתונים: המחקר של רותם יפעת, אפריל 2021

הסכמים במספרים

מספר הפודקאסטים בעברית נכון למאוס 2021*	803
משך הזמן הממוצע של פודקאסט ישראלי פעיל*	15 חודשים
ממוצע הפרקים של פודקאסט ישראלי*	50
מחיר שעת אולפן	200-250 שקל
מחיר אחסון פודקאסט ברשת	15-20 דולר בחודש

*נתונים: המחקר של רותם יפעת, אפריל 2021

יטבת פייראין וייל (מימין) וליין ליפשיץ (משמאל), יוצרות ומגישות הפודקאסט "על הדרך" של בית אבי חי, עם הקומיקאי והשחקן יניב ביטון. מסלולי טיולים למשפחות

קרון סיאורדיה, "בואי נדבר רצח": "כשהתחלנו הקהל העיקרי שלנו היה החברים והמכרים שלנו. היינו הפודקאסט הראשון על פשיעה. היום אנחנו עומדות על אלפי האזנות בימים הראשונים לשחרור פרק, ולפני חודש חגגנו שני מיליון הורדות"

רותם יפעת, מומחה ליצירת פודקאסטים: "חובבי המיינסטרים עדיין יאהבו את המיינסטרים, ומי שרוצה תוכן ייחודי יילך לפודקאסט. היטיב לא החליף את הטלוויזיה, והפודקאסט לא יחליף את הרדיו. אולי את המוזיקה ששומעים כשעושים כלים"

"לפני שנתיים עשינו מיני-סדרות של פודקאט-סטים, ובקורונה השקנו קורס פודקאסטים לילדים שהיה מדהים", מספר אייל לויט, מנהל מחלקת ההפקות. "הייתה לנו הרבה התעסקות בפודקאסטים לאורך השנים, אבל זה אף פעם לא היה משהו ענק, זאת לא הייתה מחלקה. בשנה וחצי האחרונות הבנו שזה תחום מאוד גדול בארץ, וזה הזמן לא רק להת-עסק בו, אלא באמת להיות נוכחים בו. אותנו לא מע-ניין להגיע למיליון צפיות או האזנות. מעניין אותנו כמה אנשים באמת למדו, הבינו, שמעו מההתחלה ועד הסוף. אנחנו גם רואים שבסדרות רשת ובמיוחד בפודקאסטים הקהל מאוד מחויב. ב'קצה הקרחון' למשל, אנחנו רואים הוא שמי שמקשיב לפרק שלם ממשיך גם לשאר הפרקים. הפודקאסט הכי מצליח שהתפוצץ בחודשים האחרונים הוא 'מפלגת המחש-בות'. לא האמנו שזה יעוף ככה, הנתונים מדהימים. "יש לנו הכל מבחינת ציוד. פודקאסט אחד אנחנו מקליטים באזור המרכז, ועבור השניים האחרים יצ-רנו מזוודת-אולפן. קנינו ציוד הכי טוב שיש, כרטיס קול נייד, כבלים, אוניות, כל מה שצריך במזוודה שאפשר לגלגל לאן שרוצים, ולראיין באיכות ממש טובה. אחרי העריכה הראשונית של הכל זה עובר למעצב פסקול, שעובד באולפן הביתי שלו. יש לנו עורכים מהשורה הראשונה בארץ".

לאן כל זה יילך מכאן? האם בשלב הבא הפוד-קאסט יאיים גם על הרדיו, למשל, או יתחיל להח-ליף פלטפורמות אחרות שהתרגלנו לצרוך מהן את התוכן שלנו? "רדיו עדיין מעולה לחדשות, קצת כמו טלוויזיה", אומר יפעת. "אבל רוב האנשים, בטח הצעירים, רואים הרבה דברים ב-VOD - ופודקא-ט דה פקטו הוא סוג של VOD. ויש המון תכנים שאין ברדיו. חובבי המיינסטרים עדיין יאהבו את המיינסטרים, ומי שרוצה תוכן ייחודי יילך לפוד-קאסט. עובדה שהיטיב למשל לא החליף את הט-לוויזיה. כך שהפודקאסט לא יחליף את הרדיו, אלא דברים אחרים: את המוזיקה ששומעים בחדר הכושר או כשעושים כלים".

רק בהתחלה של העלייה של זה בארץ. בארה"ב כבר מזמן יש את האמרה 'everybody has a podcast', אנחנו גם בדרך לשם, ובעיניי טוב שכך".

שמורק: "אני זוכרת שלפני חמש שנים, כשסיפ-רתי לאנשים שיש לי פודקאסט, הרבה לא ידעו מה זה אומר בכלל. אז חדר משמעת היום יש מודעות הרבה יותר גדולה לתחום, וזה נתפס כמו עוד סוג של תוכן שאפשר לצרוך. חוץ מזה, אני גם מרגישה ש'בואי נדבר רצח' הפך להיות בעצמו שם מספיק מוכר, שאנשים מזהים ומתלהבים כשהם שומעים שאנחנו הצוות שמאחוריו. זה מרגיש לחלוטין כמו משהו שנמצא בהתעצמות. וזה מאוד מרגש".

סיאורדיה: "זכינו במאזינים מאוד נאמנים, חלק מהם הולכים איתנו מהיום הראשון. הגדילה שלנו אורגנית. בעבר היינו מקבלות הרבה תגובות מאנ-שים שהתוכן שלנו גרם להם לצחוק והיווה עבורם אסקפיזם. היום אנחנו מקבלות גם הרבה תגובות ממאזינים שמספרים שפרקים שעשינו נגעו בהם ממש ברמה האישית. כשדיברנו על אובדנות, פגיעה מינית, פוסט טראומה מורכבת, אלימות במשפחה ועוד, קיבלנו הודעות מאוד נוגעות ללב ובאמת מר-גשות שהודו לנו על שאנחנו מדברות על הנושאים האלה, ועל האופן שבו אנחנו עושות את זה: בשי-ח פתוחה, כנה, ללא תסריט, ועם לא מעט ציניות והומור. ככל שגדלנו התחלנו לקבל גם תגובות פחות אוהדות - ומסתבר שיש כאלה שקשה להם להתעלם מאיתנו. היו כאלה שלא התחברו, והרגי-שו צורך לספר לנו על זה בפניות אישיות מלאות 'תשוקה'. אבל זה באמת מיעוט, ואנחנו מקבלות הרים של אהדה מהמאזינים שלנו".

גם בית אבי חי, מוסד תרבות ירושלמי שעוסק בת-רבות יהודית-ישראלית, נמצא עמוק בתוך הסצינה הפורחת. נכון להיום הוא מייצר שלושה הסכמים: "על הדרך", פודקאסט עבור משפחות על מסלולי טיולים בישראל, "קצה הקרחון" על מחלוקות עומק בחברה הישראלית, ו"מפלגת המחשבות" על הר-עיונות הגדולים שמאחורי הפוליטיקה הישראלית.